

predavanja numeričnih predmetov. Z znanstvenim delom na področju numerične analize sem se intenzivneje začel ukvarjati po izpopolnjevanju v Veliki Britaniji in po stikih s profesorjem Wilkinsonom. Pri tem sem dobil idejo za temo doktorske disertacije, ki sem jo prijavil kar v Ljubljani. Profesor Vidav je nesebično prevzel mentorstvo pri doktoratu, za kar sem mu zelo hvaležen. Upam, da mu za to ni žal, saj je bil moj glavni rezultat v disertaciji še več kot 30 let citiran v literaturi. Najino strokovno sodelovanje pozneje ni bilo več pogosto, vendar moram poudariti, da sem, kadarkoli sem se obrnil nanj s problemom, vedno dobil koristen nasvet, saj je s svojim znanjem in razgledanostjo videl tisto, kar je bilo meni prikrito.

Poleg stroke sva s profesorjem Vidavom sodelovala tudi pri drugih, manj zanimivih, a za matematiko pri nas celo pomembnejših zadevah. Bil je dolgoletni predstojnik Oddelka za matematiko, jaz pa sem opravljal manj pomembne funkcije. Kadarkoli sem dobil kako idejo, kaj bi se dalo pri nas izboljšati, sem šel k njemu na razgovor. Takoj sem izvedel, ali je ideja primerna za uresničitev ali ne. Ni mu bilo treba ničesar pojasnjevati, že izraz na obrazu mi je povedal vse. Na to obdobje tesnega sodelovanja imam zelo lepe spomine in občutek, da sem prispeval k prijetnemu vzdušju na našem oddelku.

Nazadnje pa bi rad dodal še nekaj, kar govori o Vidavovem človeškem značaju. Poleg tega, da je bil mentor celim generacijam matematikov in da je vodil oddelek modro in umirjeno, je kot človek pravi velikan. Kadarkoli sem bil pri njem s kakim zasebnim problemom, sem vedno dobil pravi očetovski nasvet. Nikdar mi ni bilo žal, če sem se po njem ravnal. Čeprav sva sedaj oba upokojenca, sva ostala v stikih. Če se srečava na cesti ali pogovarjava po telefonu, vedno občutim isto. Profesor Vidav je še vedno tak, kot je bil, nezamenljiv, enkratni. Njegov um deluje brezhibno kot v najboljših letih. Kljub visoki starosti je še vedno matematično aktiven. Zdaj se ukvarja s težkimi problemi iz teorije števil.

Zvonimir Bohte

O mojem matematičnem očetu

V začetku poletja 1971 sem v Zagrebu magistriral in potem prišel k profesorju Vidavu z željo, da mi da kakšno temo za doktorsko nalogo. Povedal mi je, da je o neki temi že premišljeval. Razložil mi je, da za analitične funkcije z vrednostmi v normiranem prostoru v splošnem ne velja strogi princip maksima, torej je za tako funkcijo f na odprti povezani množici D v kompleksni ravnini funkcija $z \mapsto \|f(z)\|$ lahko konstantna, ne da bi bila pri tem funkcija f sama konstanta. Predlagal mi je, da bi študiral ta problem. Problema sem se lotil že pred poletnimi počitnicami in nadaljeval v jeseni. Vsak teden sem za kake pol ure prišel k profesorju, mu poročal o napredku in poslušal

njegove misli in predloge v zvezi s problemom. Delal sem zelo zagnano, saj bi mi bilo nerodno priti k profesorju, ne da bi imel kaj novega povedati. Še v času, ko sem pripravljajl disertacijo, mi je omenil še en problem, ki sva ga skupaj rešila in nato napisala kratek članek, ki mi je še danes ljub, saj je bil to prvi članek v tuji reviji, v katerem sem bil soavtor. Še sedaj se rad spomnim, kako sem se razveselil, ko je bil sprejet v objavo. Ljub mi je tudi zato, ker se mi še danes zdi rezultat lep in eleganten. Dokazala sva, da za operatorsko analitično funkcijo $z \mapsto F(z)$ na povezani odprti množici D v kompleksni ravnini, katere vrednosti so normalni operatorji na Hilbertovem prostoru, slike med seboj komutirajo, tj. da velja $F(z_1)F(z_2) = F(z_2)F(z_1)$ za poljubna $z_1, z_2 \in D$.

Mojega matematičnega očeta sem najprej spoznal kot matematika. Videl sem, kako neznansko spreten je v računanju in kako hitro zna v enakosti, napisani na tablo, kaj videti in iz nje kaj potegniti. Vedno je pazljivo poslušal, ko sem mu kaj pripovedoval, in mi ni nikoli segel v besedo, nato pa je vedno kaj pametnega povedal. Dal mi je problem, na katerem je bilo možno narediti dosti novega. Če ocenjujem s svojimi današnjimi izkušnjami, bi rekel, da je imel nezmotljiv občutek in da od njega ne bi mogel dobiti problema, ki ne bi pripeljal do uspeha. Kljub temu da mi je v kasnejših letih ob vsakem uspehu čestital, pa se spomnim, da me je v času, ko sem delal za doktorat, pohvalil samo enkrat, sem pa bil seveda tistikrat toliko bolj vesel, ko mi je rekel: „To ste pa res lepo naredili.“

Potem ko sem leta 1972 doktoriral, sem še naprej prihajal k profesorju vsak teden ob isti uri in mu povedal, o čem v matematiki sem razmišljal v preteklem tednu. Najprej sva se pogovarjala o matematiki, nato pa počasi še o vedno več drugih rečeh. Ti redni tedenski pogovori so trajali še nadaljnjih dvaindvajset let, do spomladi leta 1994. Gotovo bi trajali še dlje, če tedaj jaz ne bi imel težav v osebnem življenju, zaradi katerih nekaj časa nisem mogel delati matematike in mi je bilo preveč nerodno, da grem k profesorju in mu nimam o matematiki nič novega povedati.

Dolgoletni obiski pri profesorju so bili za mene zelo dragoceni. Najprej sem mu na kratko povedal, o čem sem v matematiki premišljeval oziroma kaj sem naredil v preteklem tednu, potem pa sva se pogovarjala o vsem mogočem. Spoznal sem, kako notranje bogat človek je, kako veliko razmišlja o najrazličnejših rečeh in kako zelo izobražen je na različnih področjih, ki nimajo zveze z matematiko. Nikoli nisem imel občutka, da mu je bilo odveč, da sem prišel, nasprotno, imel sem občutek, da se z veseljem pogovarja z menoj.

Naj omenim dve njegovi vprašanji, ki jih je v najinih pogovorih ponovil nekajkrat in ki sta name močno vplivali. Ko sem mu kot mlad zagnanec pripovedoval o različnih svojih idejah in umetelnih konstrukcijah na neskončnodimenzionalnih prostorih in sem silil iz ene abstrakcije v drugo, me je vedno ljubeznivo vprašal: „Kako gre pa to v dimenziji 2?“ Vsebina tega vprašanja

je bila, da je treba napredovati tako, da so nam vmesni koraki jasni, tj. tako, da se najprej vprašamo po najenostavnejšem novem kontekstu, v katerem odgovora še ne poznamo. No, sčasoma je to prešlo vame in danes sploh ne znam drugače razmišljati. Drugo vprašanje pa je povezano s privzgajanjem tolerance. Ko sem prihajal z različnih sej, sem profesorju pripovedoval o kakšnem dogodku na seji in o kakšnem človeku, kaj da je hudega naredil in kaj čudnega da je rekel. Profesor me je prijazno pogledal in me ljubeznivo vprašal: „Ali ste prepričani, da je res tako mislil?“ Tudi to vprašanje je moral profesor ob moji mladostni zagnanosti in hitrem ustvarjanju mnenj in zaključkov nekajkrat ponoviti, da se me je nauk prijel: Ne obsodi nikogar, preden se na različne načine ne prepričaš, kaj je zares nameraval, saj večina problemov izvira iz pomanjkljive komunikacije med ljudmi.

V veliko osebno zadovoljstvo mi je, da se mi je uspelo vsaj malo nalesti profesorjeve skromnosti in izredno obzirnega načina in previdnosti pri izražanju mnenj in sodb o dogodkih ali ljudeh. Pri profesorju sem bil deležen izvrstne šole tolerantnosti, ta pa mi je manjkala. Tu je profesor lepo dopolnil vlogo mojih staršev.

Kadar sem bil daljši čas v tujini, sem profesorju rad pisal. Nobeno pismo ni ostalo brez odgovora. Njegova pisma niso bila dolga, a povedala so veliko. Napisana so bila naravno, skromno, skoraj v samih prostih stavkih. Užitek jih je bilo brati.

Naj na koncu povem še tole: še v sedemdesetih in osemdesetih letih je bila v rabi beseda „tovariš“, tako da je bilo reči „tovariš profesor“ popolnoma običajno. No, profesorja Vidava nisem in ne bi mogel nikoli imenovati drugače kot gospod profesor. Zame je pač vedno bil, je in ostaja gospod. V najbolj žlahtnem pomenu te besede.

Josip Globevnik

Ob jubilejnih devetih desetletjih profesorja Vidava

Ko sem se pred mnogimi leti vpisal na študij matematike, je profesor Vidav med študenti že veljal za legendo. Naša generacija ga je prvič srečala šele v tretjem letniku pri predmetu algebra. Marsikdo od nas je bil presenečen nad tem, kako je bil profesor skromen in na prvi pogled neopazen, kar je bilo v nasprotju s tem, kako smo si predstavljali največjega slovenskega matematika svojega časa. Na izpitu sem dobil eno od svojih redkih devetk in to upravičeno. Tolažil sem se s tem, da sem imel smolo in me je med drugim vprašal tudi snov, pri kateri sem manjkal, iz zapiskov drugih pa mi je bilo težko zadevo čisto do dna razumeti. Tipična tolažba mnogih študentov, kadar ne dosežejo zastavljenega cilja. Danes ta predmet predavam sam in se včasih spomnim dogodka, še posebej kadar kateremu študentu zastavim to vprašanje na izpitu. Sicer pa sem imel priložnost, da popravim svoj vtis